

21/11/2025

077-5006206

052-6885006

הגבול הדק בין עבירות משמעת לעבירות פליליות

הדין הפלילי חל על כלל הציבור במדינה. ואולם, לאנשים העובדים בגופים בהם ישנה חשיבות עליונה להתנהגות ולמשמעת חל הדין המשמעת בנוסף לדין הפלילי. מה ההבדל בין דין משמעת לדין פלילי? מהן זכויות האדם העומד לדין משמעת? האם אדם העומד לדין פלילי יכול לערער ולהמירו לדין משמעת? עו"ד אסף דוק מסביר.

על אנשים העובדים בגופים בהם קיימת חשיבות למשמעת ולהתנהגות נאותה כמו שוטרים, עובדי מדינה, עורכי דין, רשויות מקומיות ועוד, חלים חוקים נוספים בנוסף לחוקים הפליליים שחלים על כלל האזרחים במדינה. החוקים הללו מתאגדים תחת הכותרת דין משמעת ומטרתם לפקח כי התנהגותם של עובדים המשתייכים לארגונים בהם משמעת היא כלל ברזל, עולים בקנה אחד עם הציפייה מהם.

האם הדין המשמעת נוקשה יותר מהדין הפלילי?

לעיתים, הדין המשמעת מחמיר יותר מנורמות ההתנהגות שחלות על כלל הציבור. ניתן לראות כדוגמה מצבים בהם עבירה שבוצעה בסביבה אזרחית לא תיחשב לעבירה פלילית. ואולם, במידה ובוצעה על ידי אדם העובד בגוף ארגוני בו משמעת בעלת חשיבות עליונה, עלול הוא לעמוד לדין משמעת. לדוגמה, קללות שנאמרו מפי אזרח רגיל, כאשר הן נטולות כל איום, לא תיחשבנה לעבירה פלילית על פי החוק. אך לו הקללות נאמרו מפי אנשים שתפקידם מצריך התנהגות משמעתית נוקשה, היו הם עשויים לעמוד לדין משמעת.

האם ניתן להמיר את ההליך הפלילי להליך משמעת?

נאשמים רבים אינם מודעים לעובדה כי כתב אישום משמעת יכול להתגבש כלפי אדם העומד לדין פלילי. באופן עקרוני, הרשעה של אדם בדין פלילי מובילה לעבירת משמעת עליה יכול לעמוד לדין. בשל חוסר המודעות ישנם נאשמים הממהרים להגיע להסדר מקל בהליך הפלילי. כאשר הנסיבות מאפשרות, ניתן להמיר את ההליך הפלילי להליך משמעת. במידה והמצב אפשר זאת, הנאשם נהנה מכך שהדין המשמעת אינו מופיע בתעודת היושר. כמו כן, לעיתים אדם שמורשע בפלילים לא ימשיך במקום עבודתו, דבר שלרוב אינו נכון כאשר מדובר בהליך המשמעת. לכן, כאשר המצב מאפשר כדאי לשקול המרה להליך משמעת בכדי לשמר את מקום העבודה הנוכחי של הנאשם ולא לפגוע בתעודת יושר שלו.

לדוגמה, במקרה בו שוטר ריסס לעברו של אזרח גז פלפל שקלו להעמידו לדין פלילי בגין תקיפה חמורה. ואולם, האזרח אותו תקף השוטר התנהג באופן מתלהם ואף קילל את השוטר בבוטות. על אף העבירה הפלילית שביצע השוטר, בשימוע הוחלט להעמידו לדין משמעת בשל נסיבות המקרה.

מהן זכויות האדם העומד לדין משמעת?

הנאשם בהליך המשמעת זכאי לייצוג, בדומה להליך הפלילי. עורכי דין הבקיאים בדינים יכולים להקל על ההליכים באופן משמעותי. מודעות בעניין וייצוג על ידי עורך דין מומחה ומקצועי יוכלו לצמצם את העונש המרבי בגין העבירה, להוביל להרשעה מקלה ואף לנקות את הנאשם מאשמה.